

N HELMER

Nr 1 2024

Om Forn Sed Norge

Forn Sed Norge ble offentlig godkjent og registrert som trossamfunn i 1999 av Den norske stat, og mottar stats- og kommunal støtte for alle medlemmer i hele Norge, og følger alminnelig, demokratisk foreningsskikk i vedtak og økonomi. Alle medlemmer over 15 år har stemmerett, og kan stille til valg i foreningens organer. FSN ønsker å skape et levedyktig forum for alle som ønsker å videreføre gamle tradisjoner, sed og skikk, samt forståelse og interesse for den norrøne kulturarv.

Å kalle seden åsatro kan være misvisende, da troen ikke bare er knyttet til æser alene. Det er lov å erkjenne flere guder innen norrøn mytologi og folketro, f.eks landvetter, gjenferd, alver, diser, vaner, jotner, dverger, nisser og andre skikkelser. Foreningens medlemmer praktiserer sin tro slik det passer for hver og en, så lenge det ikke strider imot norsk lov. De kan hellige gudebilder og andre tegn til maktene, men det er ikke plikt for andre å tilbe disse.

Den gamle sed er basert på toleranse, ærlighet, troskap, respekt for naturen og alt liv. Hovedinnholdet til den hedenske sed er at hvert menneske er ansvarlig for seg selv og sine handlinger. FSN vil heve til verdighet igjen gammel sed og kulturarv. Dette gjør vi uten at det går

på bekostning av andre tros- eller livssynsretninger, gamle eller nye, eller andre folkegrupperes kulturarv. Fanatisme og hat mot andre kan aldri forenes med foreningens formål.

Betegnelsen «forn sed» (norrønt: forn siðr) dukker opp i kristenmiddelalderlitteratur som en motsetning til «ny sed» (norrønt: nýsiðr), altså kristendom. «Forn sed» henspiller derfor på førkristen tro og praksis, og kan oversettes til moderne norsk som «gammel skikk».

Les mer om FSN på www.forn-sed.no

Bidragene til Ni Heimer representerer den enkelte skribents egne meninger – og gjenspeiler nødvendigvis ikke FSN holdninger, med mindre det er undertegnet av styret. Innsendte tekster og bilder er bidragsyters åndsverk og eiendom. Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere innlegg og opplyser om at skrivefeil kan forekomme.

Innhold

Lederens hilsen	04
Intervju med Geir Magne Heggen	08
Hovet på Borrekaupangen	10
Reisebrev fra Forn Sidrs Allting	11
Intervju med Sturla Ellingvåg	24
Referat fra årsmøtet	45
Budsjett og årsmelding	47
Kontaktinfo og bidragsyttere	50
Aktivitetssider	52

Redaksjonen

Sommerutgaven har som vanlig blitt en høstutgave takket være en del forsinkelser underveis. Det har blant annet vært jobbet mye med noen ekstra lange tekster denne gangen ved siden av et hektisk familieliv. Men da er det desto mer å glede seg til.

Vi begynner med en hilsen fra vår nyvalgte leder Laura som er ser frem til nye erfaringer. Ellers har vi fått et helt ferskt medlem i styret som dere skal få bli bedre kjent med i et intervju. Ravn har vært på tur og besøkt våre danske venner i Forn Sidr og forteller mye spennende om det. Jeg har vært så heldig å få treffe historiker Sturla Ellingvåg og har fått et langt og kunnskapsrikt intervju som jeg håper dere setter pris på. Han kom med ny bok i fjor med mange spennende teorier basert på ny forskning.

Etter tradisjonen inneholder denne utgaven som vanlig referat fra årsmøtet og andre viktige dokumenter som gir informasjon om hva som har blitt gjort og hva som har blitt bestemt for fremtiden. Det har vært en del endringer i styret som det

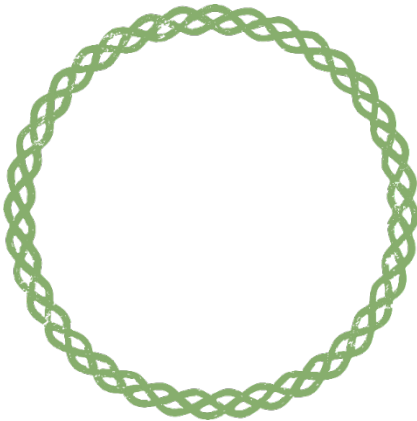
er verdt å få med seg. Gå heller ikke glipp av datoer for våre offisielle blot og neste årsmøte.

Til slutt har vi våre aktivitetssider som dere kan kose dere med og teste deres kunnskaper på i høstmørket.

Jeg ønsker alle lesere en fin tid fremover og håper dere fortsatt får mye glede av vår norrøne kulturarv og muligheten til åndelig kunnskap.

God lesning!

Ivar L. Hille

Forside: Mjødhorn fra vårblotet.

Bakside: Fornminner ved blotstedet i Mysen. Fotoer: Audun Mehl

Lederens hilsen

Nye år pleier å komme med endringer og nye ting, og nå har Forn Sed Norge fått en ny leder. Jeg tar stafettpinnen fra Skade, som i sin tur har tatt den fra Ivar i 2020. Det er jo store sko å fylle, men jeg garanterer til alle våre medlemmer i trossamfunnet at jeg skal gjøre mitt beste for dere og Forn Sed Norge. Takk til dere for tilliten! Jeg har vært medlem i FSN siden 2016 og har vært i styret i mange år, først som medlem og etter hvert som webansvarlig og utenlandskontakt. Disse to vervene har blitt tatt over av Skade og Ravn i den rekkefølgen, og jeg har nå søkt til Statsforvalteren for å bli godkjent som vigsler.

Forhåpentligvis skal dette godkjennes snart. Det vil gi oss mer fleksibilitet med tanke på å kunne utføre flere bryllup i løpet av året og andre seremonier som medlemmene i det ganske land kunne trenge.

Å være forstander er en helt ny opplevelse for meg, og jeg måtte ta et lynkurs om alle de lovmessige og administrative oppgavene som det innebærer ved å ha et såpass stort ansvar. Heldigvis har både Skade og Ivar vært tilgjengelige for å svare på mine spørsmål, og jeg er dypt takknemlig for dette.

Styret har også endret seg. Magnus har trukket seg. Vi takker deg, Magnus, for all din innsats og samarbeid i de mange år du har vært medlem både i FSN og i styret, og vi ønsker deg lykke til videre. Vi ønsker også velkommen til Ingvild og Geir Magne som nyvalgte styremedlemmer, og vi håper at dere vil være med oss videre i mange år.

Vi har begynt å se etter firmaer som kan hjelpe oss å utvikle vår eiendom og bygge et hov som kan brukes av alle i trossamfunnet. Vi gleder oss til å planlegge og designé bygningen på en måte som kan reflektere oss, våre verdier og meninger, men som også er tilpasset våre moderne liv og behov. Vi i styret har også bestemt oss for å skaffe en ny edsring, og vi har allerede fått noen fine designforslag og ideer. Vi håper at vi kan bestille den snart, så den blir tilgjengelig for våre seremonier så fort som mulig. I tillegg så skal vi skaffe nye historiske klær for vigslere, ettersom mange medlemmer og brudepar ønsker å ha et norrønt preg når de tar det neste store steget i sitt liv.

Jeg synes at det å gifte seg i historiske klær, gjerne på steder med en historie bak seg, er en refleksjon av et ønske om å starte et nytt liv forankret i

tradisjonene og verdiene som har vært en del av det norske samfunnet siden begynnelsen. Det er jo sant at mye har gått tapt i løpet av årtusener og mange detaljer er egentlig “educated guesses” basert på historiske funn og beskrivelser gjort i skriftlige kilder. Det er sant at moderne tider kommer med moderne utfordringer som krever moderne løsninger, men fremdeles finnes det noen fellesnevnerer som har tålt tidenes tann og som viser hvordan vi, til tross for årene, geografiske forekomst og levemåter, alltid har hatt de samme ønsker, de samme drømmer, og de samme håpene. Vi vil gjerne gå sammen med vår kjæreste i møte med livets utfordringer, og skaffe oss et trygt og sunt liv for oss, våre barn og våre familier. Og vi vil dele våre gleder og våre sorger med våre venner og alle som vil oss vel. Dette var og er like sant i vikingtiden som i 2024. Å gifte seg “historisk” er derfor en måte vi moderne folk kan si til våre forfedre: “ja, deres kamp er også vår kamp, deres gleder er også våre gleder, og deres sorg er også vår sorg. Vi ønsker å huske dere og å ha dere med videre i vårt liv. Bli sammen med oss, hjelp oss og veiled oss gjennom de utfordringene vi har foran oss på samme måte som dere

fikk veiledning og hjelp av deres familie og deres forfedre.”

Selvfølgelig er det ikke noe feil eller mindre ekte i å gifte seg på tinghuset med en moderne seremoni med moderne klær, eller bare å flytte inn sammen direkte i et hus eller en leilighet og bli samboere. Vi er tross alt i 2024 og for mange kan det være enklere, raskere og mer praktisk å knytte sitt liv til sin aller kjæreste i en “tidsriktig” eller mer tilgjengelig måte. Men ønskene og verdiene er fremdeles de samme, og vi er jo tross alt resultatet av våre forfedre sine bestrebelser, gleder, seire og tap. Vi vil gjerne ha velsignelsen fra de som kom før oss, og vi ønsker å flette vår fortid til vår nåtid, for å gå i møte med fremtiden enten det er på tinghuset

eller på Borrehaugene, eller i en leilighet litt utenfor sentrum. På samme måte har vi i vår tro bygd om de eldre tradisjonene og sedene fra vikingtiden, og tilpasset oss til livet, kravene og utfordringene i nåtiden.

La oss finne inspirasjon og forankring i de som kom før oss, for å ta imot det som kommer i fremtiden.

Jeg ønsker alle våre medlemmer en riktig god sommer!

Laura Alfaro

(Bilder: Nordlandsbåt, Laura. Foto: Privat)

Intervju med Geir Magne Heggen, ny sekretær i styret

Av Ivar L. Hille

Nr. 1 Hadde du noe forhold til norrøn tro og folketro i barndommen, og når ble det viktig for deg?

Ikke direkte. Min interesse oppsto under ungdomsskolen i forbindelse med Norges historie. Fra denne tiden har jeg hatt en interesse, men det var ikke før starten av 2000-tallet at jeg begynte å undersøke mer om trossiden av det.

Ok. Hørte du noe om vårt trossamfunn på den tiden eller var det en mye senere oppdagelse?

Jeg hørte om FSN omtrent på samme tiden som et annet samfunn, men fra den informasjonen virket det kun som et samfunn som var i Østlandsområdet. Jeg selv bodde på Vestlandet denne tiden og søkte noen som var aktive på Vestlandet.

Nr. 2 Hva liker du best med FSN?

Det jeg liker best med FSN er at det er en åpen plass for alle innenfor norrøn

tro. I et samfunn der en får flere grupperinger som settes opp imot hverandre, er det viktig å ha et sted som er felles og åpent for alle. Også er det selvfølgelig det at vi får en felles plass å samles for å utøve vår tro.

Nr. 3 Kan du nevne tre ulike matretter du kunne tenkt deg til gilder etter blot?

Tja, skal en være moderne blir det vel taco, Grandiosa og Fjordland ferdigretter. Men jeg heller vel mer mot spekemat, grøt og fisk av forskjellige varianter. Mat er en del av kulturen vår også og knyttet mot troen, så gjerne noe som bringer frem gamle matkunster.

Ok. Hva med den gamle tradisjonen med å spise hestekjøtt til gildet? Er det noe du har smakt?

Hestekjøtt har vært en luksusvare og passer godt sammen med blot, men det er ikke det kjøttet jeg er mest vant til.

Nr. 4. Hvordan var julefeiringen du vokste opp med?

Ganske tradisjonell, men vetter/tusser er noe jeg husker.

Nr. 5 Hva slags musikk liker du?

Jeg har et stort spenn på det jeg hører på, men metal er det som jeg liker best. I det siste har jeg hørt på en gruppe som heter Otyken.

Nr. 6 Vil du fortelle litt om området der du bor?

Jeg har vært en vandringsmann hele livet så jeg er ikke godt kjent i området mitt, men det kommer vel etter hvert.

Ja, du flyttet vel ganske nylig?

Jeg flyttet til Akershus for litt under ett år siden.

Nr. 7 Har du et favorittsted du liker å besøke?

Jeg har mer sansen for å se noe nytt.

Nr. 8. Har du en hobby eller interesse du vil fortelle litt om?

Ikke for tiden, men jeg har vært aktiv skytter og bueskytter.

Nr. 9 Har du en favorittidrett?

Formel 1 er vel det som vekker mest interesse.

Nr. 10. Kan du nevne en ting eller historie om deg som ikke så mange kjenner til?

Jeg sluttet å telle hvor mange ganger jeg hadde flyttet, når jeg kom til den 17. gangen.

Såpass! Er det fordi du liker å vandre eller er det andre hensyn som f. eks yrke som gjør at du flytter mye rundt?

Jeg flyttet hjemmefra rett før jeg ble 17 år for utdanning og for arbeid, så dette har tatt meg innenfor og utenfor landegrensene.

Nr. 11. Hvis du kunne velge fritt, hva er din drømmejobb?

Det er ikke en spesiell jobb, men å jobbe selvstendig.

Nr. 12. Er det noe du ser frem til å jobbe med i fremtiden i FSN?

Håpet er at FSN vokser og blir et godt samlingssted for personer innenfor norrøn tro.

Ja, hvor mange medlemmer skulle du likt å se at vi ble en gang i fremtiden?

Vanskelig spørsmål, da det henger sammen med selve driftsorganisasjonen. Jeg tror fokuset må være på kvalitet for medlemmene i stedet for kvantitet og et labert aktivitetsnivå. Jeg tror det at FSN har et sted som en kan kalle "hjemme" hjelper mye for organisasjonen.

Takk for intervjuet!

(Geir Magne Heggen. Foto: Privat)

Hovet på Borrekaupangen

Av Ivar L. Hille

I år rakk jeg en tur innom Borrekaupangen med familien før vi dro videre på Danmarksferie. Jeg hadde hørt om et nytt hov der og ville se nærmere på det. På den øvre delen av markedet stod et lite stabburaktig hus. Der kom jeg rett inn til tre store tremenn: Odin, Frøy og Tor. Det var ofret både dyreblood og mat til dem. Det var et litt mørkt, men rolig sted fint for åndelige refleksjoner.

(Hovet på Borre: Foto: Ivar L. Hille)

Reisebrev fra Forn Sidrs Allting

Av Ravn Villtokt

Dag 1. Reisen

I år som tidligere år har våre frender i Forn Sidr invitert Forn Sed til å gjeste deres allting. *Altinget* er Forn Sidr's årsmøte som de holder over en langhelg hver pinse der de som oftest har forskjellige workshops på fredag og avholder årsmøte på lørdag.

Jeg har vært på alltinget 3 ganger før både som gjest, men også som medlem. Og det er alltid utrolig hyggelig å møte glade dansker og snakke om åsatru over et horn mjød.

I år er jeg med som gjest og som Forn Sed's utenlandskontakt, så jeg gleder meg virkelig til å se gamle kjente igjen.

En tidlig torsdag morgen starter Forn Sed's utsendte reisen med å ta farvel med ektefelle, hund og katt og setter nesen mot sydlige strøk, rettere sagt Fyn i Danmark.

Turen går i bil via Sverige og det er en fantastisk tur, selv med grått vær og småregn.

Langs E6 i Sverige kan man ikke unngå å legge merke til alle skiltene om fornminner man kan finne langs veien. Så jeg tenker at en sommer skal vi ta oss en bilferie der vi besøker fornminnene langs veiene i Sverige og Danmark. Og besøk til Uppsala er fortsatt noe som står på min liste.

Etter noen timer tar jeg første pause ved Ljungskile. Jeg prøver å få strekt på beina under pausene, og her er jeg veldig heldig og finner en vakker sti som går langs fjorden mellom gamle eiketrær. Det er godt å få litt bevegelse i kroppen og frisk luft i lungene når man har en 10 timer biltur foran seg.

(Eiketre fra Ljungskile. Foto: Ravn Villtokt)

Når jeg kommer til Skåne er det fortsatt grått i været, men rapsåkeren spirer gul som solen og jeg får den første virkelige følelsen av at jeg har beveget meg lengre sør enn hjemme der bonden haster med harving og såing av åkeren. Det er langt fra noe blomstring av raps i Østfold enda hvert fall. Jeg konstaterer at det er langt fra bakkar og berg her. Landet er så flatt at 8 mil fra Malmø ser jeg både Malmø og Øresundsbroen i horisonten.

Vel over i Danmark er det bare å følge motorveien mot Odense eller Odins øy som ifølge Snorre skulle huse Odins hjem, før jeg peiler meg inn mot neste mål som er Svendborg. En liten «fun fact» om disse to Fynske byene er at Odense er vennskapsby med Trondheim og Svendborgs vennskapsby er Bodø.

Bilen gir fra seg et lite pling og tenner lys som sier at nå er det på tide å se om man finner en bensinstasjon. Jeg kjenner at jeg er helt enig med bilen for nå begynner det å bli en del timer siden jeg sist stoppet for å strekke på beina. Jeg tar inn ved Ringe og gir bilen en etterlengtet påfylling før jeg finner ut av at jeg også skulle vurdert å finne noe påfyll selv.

Jeg setter snuten mot Ringe sentrum i jakt på en butikk, men som i Norge er dette en rød dag i kalenderen og de fleste butikker er stengt. Men jeg tar sjansen på at jeg finner en som er åpen. Jeg parkerer i sentrum for å ta meg en spasertur i en vakker, brolagt småby mens kirkeklokkene kan konstatere at klokken nå er slagen 19. På min spasertur er jeg heldig og finner både en minibank og Coop 365, som navnet tilsier er åpen 365 dager i året.

Etter å ha fylt på med både noe å spise til kvelds samt litt øl (selvfølgelig kjøpt for å kunne fortelle alle hjemme i Norge hvor billig det var) tar jeg den siste biten av reisen fatt. Google Maps kan konstatere at det kun er halvannen time igjen.

Den siste biten av turen går gjennom små danske tettsteder med navn som Tullebølle og Skattebølle, noe jeg humrer litt over selvfølgelig. En av de mest sjarmerende tingene med Danmark er at mange av husene har en slags middelalder stil med stråtak og mur. Det er som om de bestemte seg for at dette funket best og fortsatte med den stilen uansett, selv om det kun er 30 år siden de bygget det.

(Foto: Ravn Villtokt)

Vel framme blir jeg godt tatt imot av både gamle og nye bekjente som ønsker meg velkommen og viser meg til rommet jeg skal ha under oppholdet, før jeg i tradisjon tro jekker en iskald øl og jeg tar meg en hilserunde. Så trekker jeg meg litt tilbake for å spise pastasalaten fra Coop 365 og starte på reisebrevet mens jeg fortsatt husker dagen i dag. For om jeg skal holde tritt med danskene er det en sjans for at mye av dagen blir visket ut i en blanding av mjød og øl.

Dag 2. Det spirituelle og intellektuelle påfyllet:

Jeg gjorde klokt i å skrive fra dag 1 i går kveld, for etter jeg var ferdig med skriveriet satt jeg meg sammen med de andre for å være litt sosial, og som

tidligere år er det alltid et horn som går rundt og alltid fylles på med noens hjemmelagde mjød. Hva klokken var når undertegnede fant sin plass nederst i køyesengen på rommet skal være usagt, men klokken 07 fant mine romkamerater ut at det var tid for å våkne. Jeg var ikke så enig, så jeg slumret fram til frokost klokken 08.

Etter morgenstell og frokost tok jeg meg en tur ned til stranden for å få litt frisk luft i hodet for å bøyte på gårsdagens bivirkning av sosial omgang med danskene. For en nordmann er det utrolig fascinerende å se haugevis av flintsteiner overalt. De har mange finurlige fasonger etter at havet har lekt med dem i uminnelig tid.

Bilde over: Stranden

Bilde under: Bord med røkelse og urter

(Fotoer: Ravn Villtokt)

Klokken slår 11 og spisesalen fylles for alltingets første foredrag, og det er Kari Bach Nielsen og Denja Meins som skal snakke litt om røkelse og urter. Foredragsholderne har satt opp et bord som bugner av forskjellig røkelse og alt er meget kortreist. Det er nettopp dette kurset skal handle om, hvordan lage røkelse av hva vi har naturlig rundt oss med planter som er hjemmehørende i våre omgivelser.

Kari og Denja forteller litt om røkelsens historie og bruk igjennom tidene før de går ned i materien kortreist røkelse der de nevner hvilke typer man kan bruke. Jeg synes det var veldig spennende å lære at du kan lage røkelsesjegler ved å bruke honning som bindemiddel.

De starter med en ansvarsfraskrivelse som tilsier at det er vårt eget ansvar å sjekke at de plantene vi bruker ikke er giftige, og at vi tilegner oss kunnskap selv.

Høsting av planter i naturen der man respekterer plantene og ikke tar mer enn man trenger er viktig, slik at det er mer igjen til andre. Jeg liker at det spesifiseres at all høsting skal skje på naturens premisser, at man ikke skal ta mer enn hva man har behov for. Om du sitter igjen med et overskudd

er det en fin ting å ofre det tilbake til maktene på blotsbålet.

Ved harpikshøsting tar man forsiktig og ikke gjør så treet blør mye. Ostekile er vist et utmerket verktøy for harpikshøsting. Den ofte hatede sitkagranen har visst en veldig god harpiks til røkelse.

Fordelen med å kjøpe røkelse er ofte at det er billig og at man får riktig plante. Men om man høster selv er det også et pluss at man også får mye kunnskap om plantene man høster.

Om jeg skal skrive all kunnskapen som ble delt blir dette reisebrevet for langt, men jeg skal inkludere en liten liste av ting som ble nevnt om røkelse vi kan høste rundt oss.

Harpiks fra nåletrær, einer, brennesle, bjørnemose, bjørkebark, lavendel, alm, myske, burot, ja til og med tujahekken kan bli en god røkelse om man bunter grener sammen og tørker den rullet i papir. Om dette vekket din nysgjerrighet så kan jeg nevne to av kildene til foredraget hvor du kan finne mer informasjon. Den ene er nettsiden www.shamanism.dk/article-sacred-smoke og den andre er intet mindre enn den nå avdøde heksen Dannie Druehyld's bok "Heksens Håndbok".

Det neste som venter er lunsj eller det danskene så misvisende kaller frokost. Er det en ting danskene kan i tillegg til å sende rundt mjødhorn så er det mat. Lunsjbordet bugner i herlig mat som rugbrød, forskjellige oster, kjøttpålegg av forskjellig slag, og ikke minst ekte dansk leverpostei som selvfølgelig serveres varm og med stekt bacon. Etter å ha spist meg nesten sprekkeferdig ser jeg at det kun er 15 minutter til neste foredrag. Det går opp for meg at selv om Danmark kan kjennes ut som Syden, er ikke ordet siesta i deres vokabular.

Neste foredrag er "Fra sjamanisme til guder, mellom det hellige og det profane," med Hemming Odinssønn. Her tar Hemming oss på en spennende reise i hans nydiktning av sagnet rundt Odin, Tor, Tyr og Loke's tre barn, Hel, Jormungandr og Fenris. Hemming har laget en historie om hvordan Odin snakker med volven om Lokes tre barn. Odin sender Tor og Tyr for å hente de små "barna" til han, slik at han kan finne ut hva som skal gjøres med dem. Tor og Tyr drar til Angerboda i Jernskogen for å hente barna. Ormen som bare er en armlengde stor, Fenris som er valp, men allerede stor som en voksen ulv, og Hel som er et pikebarn på 5 år. Historien forteller om hvordan Tyr og

Fenris snart knyttet sterke bånd, hvordan Tor kaster ormen ut i havet som strekker seg gjennom hele Midgard, og hvordan Hel settes til å skjøtte dødsriket i Nivlheim. Historien er sjamanistisk preget, og har detaljerte og poetiske beskrivelser av naturen. Den har også et innslag av totemdyret som ulven er både for Odin med hans ulver og for blodsbroren Loke i form av hans sønn Fenris. Hemming snakker om hvordan ulven gjennom mytologier verden rundt blir sett på som et sterkt totemdyr og dødens vokter, samt at vi i Norden er tett knyttet opp mot ulven som totemdyr. Han ser en mening i at ulvens tilbakekomst i Danmark kanskje markerer Åsatroens fremgang og kristendommens utfasing.

I pausen mellom siste foredrag og middagen hadde jeg møte med noen fra styret i Forn Sidr og gjestene fra det svenske trossamfunnet Nordisk Asa-Samfundet. Vi tre trossamfunn har et samarbeid som heter Nordiske rådet for åsatro der vi utveksler erfaringer fra våre trossamfunn. På møtet snakket vi blant annet om statsstøtte. Vi i Norge er de eneste som faktisk får støtte av staten og ikke har medlemskontingent. En annen ting vi snakket litt om var

hvordan både vi og danskene sliter med å få aktive medlemmer. Der svenskene har flere blotslag med mye aktivitet har nok vi litt problemer med å få aktivitet i trossamfunnet og en overvekt av passive medlemmer som sjeldent hører fra seg. Så min oppfordring til deg som leser dette er å si ifra hva du ønsker at Forn Sed skal gjøre og tilby framover, samtidig som du kanskje kan være med på å bidra til at det kan gjennomføres.

Etter møtet og påfølgende middag var det tid for dagens og helgens siste foredrag. Morten Tirssøn Mathisen hadde foredraget «Hvor Gudene finnes, Gudenes navn i levende kultur».

Jeg kjenner ikke mange som har viet så mye av sin tid og tilegnet seg så mye kunnskap om temaet nordisk religion som Morten. Dette bærer foredraget virkelig preg av når han tar oss med på en reise rundt i Norden med gudenavn som rød tråd.

Han snakker om hvordan enkelte steder, planter, steiner og stjernebilder har hatt en så stor betydning for noen at de fikk et gudenavn, og at man må åpne sin horisont for nysgjerrighet rundt hvorfor de har fått disse navnene. Morten tegner et tydelig bilde av hvor

viktig disse navnene har vært når de til og med har overlevd kristningen og fram til vår tid. Han dukker ned i dybden på navnene som har overlevd. Man kan ofte finne eksempler på det at noe kan ha samme navn uavhengig av om det er i Danmark eller på Island. Noe som burde vekke nysgjerrigheten på hvorfor denne tingen har blitt så sterkt knyttet til akkurat den guden og hva det betyr. Han forteller også om hvordan han og andre ved hjelp av å dechiffrere stedsnavn har funnet fram til gamle hellige steder som de gjeninnviet til gudene igjen. Morten er som nevnt tidligere et vandrende leksikon og de som kjenner han spør spøkefullt når hans oppslagsverk “Nordens Religion” kommer ut. Det er et prosjekt han har drevet med i over 25 år, men enda er det kun en Facebook side. Ellers har han en podkast “Fortidens Stemmer” man kan sjekke ut om man ønsker litt ekte nerding om temaet.

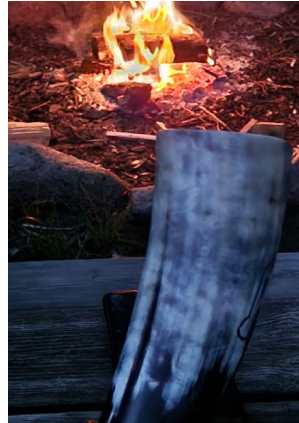
Etter dagens siste foredrag er det tid for sosial hygge og undertegnede har blitt invitert til bålkos. Er det en ting jeg aldri sier nei til så er det bål. Og for mitt eget beste håper jeg at mjødhorner ikke farer rundt like heftig i kveld, men jeg har bange

anelser om at det muligens kan bli nok en sen kveld. For man sier vel ikke nei takk til mjødhorn når man er gjest, gjør man vel?

Dag 3, *Alting*, blot og gildefest

Jeg kan bekrefte at mjødhornet ikke bare gikk rundt bålet i går, men det gikk rundt flere titalls runder, faktisk kontinuerlig og på ett punkt var hornet fylt med rom. Det var to bålsteder i går og det var i høreavstand til hverandre. Mens hornet gikk rundt og man skålte og ropte Hill så utviklet det seg et bål-battle mellom de to bålleirene hvor det var gjevest å rope Hill høyest ved skålen. Det utviklet seg til vennlig utveksling av små skjellsord om det andre bålet med glimt i øyet og uten noen reell negativ betydning. Men det gjorde at man fikk en god lagfølelse, og vårt bål stakk selvfølgelig av med seieren da vi holdt ut lengst. Når vi står der en gjeng mennesker som skrøner, ler og bygger lagmoral tenker jeg på at dette har vi mennesker gjort i alminnelige tider. Slik har vi funnet fellesskap sammen rundt et bål. Jeg tenker også at vi båler for lite. Det skjer noe med oss når vi samles rundt et bål, når vi legger vekk teknologi for

å se hverandre i øynene. Så jeg slår et slag for en ny tradisjon. Etter fredagstacoen så kommer fredagsbålet der man samles rundt et bål og bare snakker med hverandre og stresser ned.

(Foto: Ravn Villtokt)

Vel, nok om min lidenskap til både bål og bål-battle. Det er tid for dagens *Altingsmøte* som de kaller sitt årsmøte. Det hele starter med en fredlysning av tinget som forsegles med et håndtrykk som går rundt hele forsamlingen fra sidemann til sidemann mens man ser hverandre i øynene helt til det har gått runden og ender opp tilbake til fredlyseren som startet håndtrykket. Tinget har startet og de går i gang med sakslisten. I tillegg til beretning og regnskap skal

det velges styre. De sliter også med at det ikke melder seg mange til styret akkurat som vi gjør. Og flere av de som er i styret har vært det i mange år og kjenner en tretthet og er slitne. Jeg kan kjenne igjen det at man stiller år etter år. For alternativet er å oppløse trossamfunnet man har jobbet så hardt for. Men heldigvis fikk de nok folk til styret selv om noen av de sittende som var på gjenvalg helst ville slippe en periode til. Etter å ha gjennomført valg var det kommet til posten eventuelt der både jeg og det svenske trossamfunnet ble bedt om å holde en liten presentasjon om våre respektive trossamfunn. Jeg startet med å fortelle litt om hvor mange medlemmer vi er og at vi holder årstids-blot. Jeg fortalte også om vårt nyinnkjøp av eiendom. Dette vet jeg at også danskene og svenskene ønsker seg. Så vi er kanskje det minste av de trossamfunnene, men vi fikk eiendom først. Jeg fikk spørsmål fra salen om hvordan vi finansierte kjøpet, så jeg opplyste om at vi mottar statstilskudd som vi har spart opp. Det var en hørbar misunnelse som gikk gjennom salen siden vi er de eneste med statsstøtte. Noen kommenterte at det nok er på grunn

av de oljepengene vi har. Det brakte fram smil og latter.

Når årsmøtet er ferdig så lukkes det ved at håndtrykket nå tar en ny runde andre veien. Etter møtet er det et opphold i programmet før blotet. Det er tradisjon at blotslag ruller på å avholde *altingsblot* etter alltinget. I år er det Hefjendur som skal avholde blotet. Tirrsøn i Hefjendur har informert i forkant hvordan blotet skal gjennomføres og ber også at folk «grunder» seg før blotet sånn at man er mentalt klar for blot. Det mener jeg av personlig erfaring alltid kan være fint siden det setter deg i en stemning der man ikke tar hverdagens stress inn i blotsringen. I dag er det første dag med strålende sol, så denne bleike nordboeren skal også forberede seg litt med solfaktor 50. Men blotet tar nok en time, for det er over 100 personer som skal ta en skål. Så da vet jeg at solbrent blir jeg uansett, for den solfaktoren holder nok bare i 20 minutter på meg. Så jeg kommer nok hjem seende ut som det danske flagget, rød og hvit.

Etter blotet skal det i tradisjon tro være et gilde. Noe av maten vi skal spise blir på forhånd tatt med til

blotet sånn at gudene kan ta del i gildet.

(Vann over stein Foto: Ravn Villtokt)

Før blot er det alltid godt å jorde seg sånn at man får vekk hverdagens stress og åpner seg for maktene og krefter i naturen. Jeg går ned til havet, stiller meg opp og ser på hvordan bølgene leker over steiner som har blitt formet av bølgenes evige kjærtegn mens jeg lar lungene mine fylles med luft og kjenner duften av hav i nesen. Jeg vokste opp i Lofoten de første 15 årene av livet så havet har en veldig spesiell plass i meg, og i generasjoner har det både gitt familien min liv, men også tatt det. Jeg både elsker og frykter havet. I dag er det havet som gir meg jording og åpner opp det åndelige i meg før blot.

Jeg står der i hvert fall 20 minutter og bare sameksisterer med naturkraften før jeg hører lyden av trommer og horn. Det kalles inn til blot.

Et blot er en hellig krets og i kretsen åpner vi oss for hverandre. Så det å fortelle om hva som sies i et blot skal man ikke gjøre, men jeg kan si litt om seremonien. Den starter med at det trommes og blåses i horn for å signalisere at alle kan komme og stille seg i en ring. Mens vi stiller oss opp går de som avholder seremonien rundt i ring og spiller mens de synger. Trommingen stopper, og seremoniholderne stiller seg i midten over bålet og lar deres hender knyttes sammen i et solhjulhåndtrykk, mens vi andre kommer tettere inn. Alle legger en hånd på skulderen til en annen. Når vi står der alle knyttet sammen så ser vi rundt oss. Vi prøver å se så mange som mulig i øynene, og med det opprette en kontakt og energi i fellesskap før vi igjen finner våre plasser i en ring som rommer over hundre mennesker nå. Mjødhornet som går rundt er nok det største jeg har sett og det må kun fylles 3 ganger på den eneste runden i blotet. Vi avslutter blotet på samme måte som vi starter, tett sammen der vi ser

hverandre i øynene før vi går tilbake ut i ring. Så er det avsluttende klemmer der vi går rundt i ringen og gir alle en klem. Det er over hundre mennesker hvor vi ser hver og en i øynene og sier takk for et godt blot.

(Blot *Alting* Foto: Henrik)

Etter blotet går jeg nok en gang ned til havet. Når man bloter så åpner man ikke bare seg selv opp til maktene, men også til seg selv. Det kan være en god anledning til å ta en stille stund og tenke over status quo, i en god samtale med seg selv. Jeg setter meg på bryggen og nyter stillheten med å bare eksistere i noen minutter mens havet slår taktfast mot steinene.

Som de andre dagene skriver jeg ned dagens begivenheter samme dag før mjødhornet kommer i sving (i kveld skal jeg ta det rolig for jeg skal jo kjøre hjem i morgen). Så resten av dagen er

det felleskap og sosial hygge som skal stå i fokus. Så «wish me luck» med det mjødhornet i kveld.

(Foto: Ravn Villtokt)

Dag 4, Reisen hjem

Vel kjære leser, jeg tok det hverken rolig eller var tidlig i seng for det mjødhornet svinget seg hardere rundt enn før.

Etter middag og litt sosial mingling i spisesalen var det nok en tid for å møtes rundt bålet. Denne gangen ble det ikke bål-battle for vi satt alle rundt ett bål. Det startet med ca. 25 stykker, men til sist da solen begynte å titte rolig frem litt før fem var vi ca 10 stykker igjen.

Det var en fantastisk opplevelse med historier, skålerunder og sanger. Ja til og med undertegnede framførte

Lillebjørn Nilsens “bonden og kråka” med allsang på faldurilduraldura. Noen skåler var lette og litt humoristiske mens andre var dype og åndelige. Det var virkelig en uforglemmelig opplevelse.

Så det er kanskje ikke så rart at formen min var så som så da jeg våknet og startet med å pakke sammen tingene mine i bilen. Det ble et par timer med samtaler og farvel før jeg satte meg i bilen og vendte nesen hjem til gamle Norge. Og jeg kjente på en utrolig stor takknemlighet for å ha fått denne helgen. For den var noe jeg virkelig trengte; ingen mobildekning og masse åndelig påfyll. Jeg har de siste årene kanskje mistet litt kontakt med maktene og naturen fordi jeg har latt stresset i hverdagen eie for mye av min tid og ikke ofret tid til noe av det viktigste.

Jeg var ikke helt klar for å slippe *Altings-følelsen* så jeg brukte kjøreturen på å sjekke ut podkasten til Morten som jeg nevnte tidligere i artikkelen, og den kan absolutt anbefales.

Turen hjem gikk bra. Solen skinte og både Danmark og Sverige viste seg fra

sin beste side da jeg suste langs motorveien.

Sent på kvelden ankommer jeg atter Østfolds dype skoger.

Vel hjemme blir jeg ønsket velkomment hjem av dyra som om jeg har vært borte en evighet. Ektefellen er også glad for å ha meg trygt hjemme igjen, selv om ingenting kan overgå en hunds glede for å se sin eier.

Intervju med historiker Sturla Ellingvåg om boka 12000 år med norsk historie

Av Ivar Lindtvedt Hille

Sturla Ellingvåg er forfatter av boka 12 000 år med norsk historie som ble en bestselger i 2023 da den kom ut. Boka er basert på den populære podkasten Wolfgang Wee Uncut og er formet som en samtale mellom Ellingvåg og Wee. Sturla Ellingvåg er som historiker spesielt interessert i eldre historie i Norden og førkristen religion. Mitt første møte med hans dype kunnskaper og engasjement var da jeg fant hans Youtubekanal Viking Stories. Da jeg hørte om bokutgivelsen passet jeg på å ønske meg den til jul. Der fant jeg mye spennende lesning og en ny vinkling på norsk historie. Dette har bidratt til en del debatt blant akademikere og utfordrer oss til nye måter å tenke på. Det var mange interessante perspektiver på temaer rundt norrøn religion jeg fant meg selv i å gruble en del over. Jeg fikk derfor lyst til å invitere forfatteren på et intervju og

lagde meg 11 spørsmål jeg ville ha svar på. Vi møttes en regnværsdag i Oslo 12. juni, og det viste seg å bli en lang og god samtale:

1. *Boka er utformet som en samtale mellom Wolfgang og deg. Det gir en levende fortellerstil. Er det en pedagogisk hensikt med det, litt som Sokrates metode?*

Ja, faktisk. Samtidig så må jeg innrømme at jeg som ung var mye inspirert av Thor Heyerdahl. Det kan sies mye om han og hans teorier. Det jeg likte godt var formidlingsformen med samtalen som han ofte praktiserte. Så det var litt en «ploy» for å etterligne det. Jeg var også klar over at det er mange podkastlyttere som aldri leser bøker, og vi ville nå dem.

Ja det er lurt.

Ja, og vi har fått resultater på at det fungerte. Det er svært mange som har kommet med tilbakemeldinger til oss. Overraskende mange sier det at «Jeg leser aldri bøker, men

denne leste jeg». Da snakker vi om denne dialogformen som de mente var behagelig.

Ja, jeg synes det selv ja. Den var veldig lett leselig.

2. *I boka er du opptatt av de lange linjer og hvordan katastrofer former historien. Du nevner da ragnarok og fimbulvinteren som en historisk hendelse på 500-tallet. Hvordan er sammenhengen med fimbulvinteren i Voluspå som skulle være en fremtidig hendelse sett fra et norrønt perspektiv?*

Jeg kan ikke svare fra et norrønt perspektiv nødvendigvis, men dagens perspektiv. For det jeg opplever er at det har vært flere ragnaroker og flere kuldetider. Det vikingene snakket om når det gjaldt ragnarok var nok den hendelsen på 500-tallet, som varte langt til ut på 600-tallet. Det var både pest og klimaforverringen som fulgte av to vulkanutbrudd. Samtidig handler Voluspå om

de gamle mytene gjennom tidene. Så jeg tror mytene referer til flere av disse krisetidene.

Så du ser det mer som at det refererer til en krisetid enn at de spør en framtidig hendelse. Eller er det litt begge deler?

På mange er disse mytene en slags «mash up»; en blanding av flere myter som slår seg sammen og går i arv og blir til nye fortellinger. Akkurat nå så fokuserer mange arkeologer og historikere på hvordan hele Skandinavia ble endret på 600-tallet. Senere i år kommer Dagfinn Skre med ny bok hvor han snakker om 200-tallet og kobler Romerriket på den utviklingen med samfunnet vi har under vikingtida. Det vil si at det er en kontinuerlig utvikling i den retningen fra romertiden. Det han allerede har skrevet om temaet er veldig interessant. Samtidig snakker danske forskere mye om 500- og 600-tallet nå fordi de har hengt seg på Lotte Hedeagers sin

hunerteori om at Attila og Odin var samme person. Det er en interessant hypotese som det er verdt å forfølge. Det er mye av dette som kommer frem i TV-serien Gåten om Odin (på NRK nett-TV) hvor de sier det rett ut at Attila og Odin var samme person. Men det som er verdt å merke seg er at arkeologen Kristian Kristiansen er den de bruker mest som støtte. Han har ganske lenge forfektet koblinger til bronsealderen, blant annet på den svenske tv-serien om Sveriges historie i to deler. De første svenskene heter den. Der sier han at grunnlaget for vikingtiden ble skapt i bronsealderen. På sett og hvis har han rett i det rent genetisk fordi den sammenblandingen som var da er den som varte til vikingene. Det er de samme folkene, med men noen interessante nyanser underveis. Og mange av stedene for kult, ritualer og seremonier har vært mer eller mindre de samme fra bronsealderen til jernalderen

og vikingtida, med små forflytninger. Det er Norderhov et godt eksempel på. Det kultstedet som ligger utenfor Oslo ved Hønefoss. For der ser vi bronsealdersenteret ganske nærme Ve og Veien kulturminnepark, hvor det var et maktsentrum i jernalderen. Og så i vikingtida er det Norderhov litt lenger øst som overtar som religiøst senter. Men dette er ikke langt fra hverandre og poenget er at dette området har vært et maktsentrum i de tidsperiodene da handel var viktig. I bronsealderen var bronse elitens metall, mens jernet kalles for det demokratiske metallet, ettersom det var enklere å fremskaffe.

Jeg nevner Kristian Kristiansen fordi han var på konferanse nå i Ungarn nylig. Nå sier han rett ut at jordbrukskulturen som vi kaller for traktbegerkulturen i Skandinavia, før den nordiske bronsealderen, det var vanene. Og det er ganske

interessant at han nå påpeker at de krigerne som kom, kjent som Jamnakrigerne, de var æsene. Sammenblandingen som fulgte, ble til stridsøksekulturen og levde videre inn i den nordiske bronsealderen. Vi kan si mye om overgangen nå på grunn av nye DNA-publikasjoner, sånn som at jamnakrigerne kom for ca 4900 år siden og det er før hele tre store krisetider. For 4200 år siden var det kjempekrisetid hvor alle de store neolittiske samfunnene gikk under. Det gamle riket i Egypt og selv i Kina gikk sivilisasjoner under, og denne globale krisetiden er en del av de gamle mytene. Og så har vi bronsealderkollapsen som er en del av de gamle mytene, og så har vi videre den justinianske pesten og vulkanutbruddene på 500-tallet. Det er tre myter som jeg mener er blitt til en slags «mash up» gjennom historien og vi må desifre litt for å se hva som hører til hvor. Hører odinfiguren til neolittisk tid eller nordisk

bronsealder? Mens odinsnavnet slik som danskene hevder finnes først på 400- og 500-tallet, og henger det sammen med Attila?

Det er en interessant hypotese. Det skal vi komme tilbake til og. Men en ting først:

- 3. En spennende hypotese du har kommet frem til er at de ulike gudegruppene i norrøn tro; æsene, vanene og jotnene er basert på tre ulike folkegrupper/kulturer av krigere, jordbrukere og jegere og sankere som levde nord i Skandinavia i bronsealderen. Tenker du da at de norrøne gudene opprinnelig var mennesker eller at det var folkegrupper på den tiden som dyrket de samme gudene på en mer separat måte? Slik at f.eks. Frøy og Frøya ikke eksisterte som mennesker, men at vanene som dyrket dem eksisterte i form av traktbegerkulturen.*

Det enkle svaret er at det vet jeg ikke. Det er interessant å se på Nerthus som var fruktbarhetsgudinnen i vanekulturen. Hun som var viktig i bronsealderen er i jernalderen gjort om til en mannlig gud, antakelig fra 200-tallet av om Dagfinn Skre har rett. Vi ser tegn til det samme i Norrland i Sverige. Njord har vi veldig mange stedsnavn fremdeles idag, slik som Nærøy og Norderhov, som jeg nevnte. Det er også spennende med alle Tysnesene vi har rundt om langs kysten. Jeg var selv for ikke lenge siden på Tysnes i Hordaland sør for Bergen. Det er et fantastisk sted der hvor bautasteinen står. Alle gudenavnene er helt oppskriftsmessig som sakrale stedsnavn samlet på samme sted. Du har Ve, Lund, Godøy og selvfølgelig Tysnes. Og du har Helgastein, den hellige steinen. Jeg snakket med den lokale bonden. Alt passer til solfenomenene rundt vår- og høstjevndøgn og vinter- og sommersolverv. Til og med på sommersolverv skinner

solen til slutt på helgastein og så på bautasteinen. Det er helt fantastisk.

Ja, det er helt perfekt det.

Ja, så til det om det har vært en personifisering. Problemet er som Gro Steinsland har snakket mye om; Hireos Gamos hvor man knytter ledende slekter og ætter opp til gamle guder. Det er jo en svært lang tradisjon, som for eksempel grekerne holdt på med veldig lenge. Så det er vanskelig å konkludere med noe rett og slett annet enn at det ser ut til å ha vært en vanlig praksis.

For dette har også vært litt kritisert og sett på som en kristen metode for å demonisere gudene eller forklare dem.

Ja, det tror jeg absolutt er et godt poeng. Jo mer jeg ser på det i den tidlige fasen hvor de satte opp kirkene på samme sted som gudehovene så har de allikevel tatt med de gamle

mytene som den om Sigurd Drakedreper og hans kamp mot dragen Fafnir. Og de har jo alle disse dragene på toppen av stavkirkene som absolutt er fra førkristen tid. Så det er en fascinerende tid, men det må ha opplevdes som en enorm maktendring på 1000- og 1100- tallet da de satte opp alle disse kirkene på de gamle gudehovene. Så jeg ser jo hvor mye makt kirken hadde spesielt etter 1000-tiden, og hvor rike de ble, og hvordan det førte til mye forfølgelse og inkvisisjon. Det er klart at det har påvirket mye hvordan folk har husket dette på 1200-tallet og i middelalderen, da mye ble nedskrevet.

4. *Jeg skal litt tilbake til Tysnes. Du trekker frem Tysnes som et kultsted for soldyrking. Det er et kultsted som sannsynligvis har vært i bruk over flere tidsepoker. Tenker du at soldyrkelsen har vært mer sentral i bronsealderen og senere kommet mer i skyggen av den norrøne*

gudedyrkelsen hvor æser og vaner har vært mer i fokus?

Jeg synes det er et kjempespennende spørsmål. Og det er virkelig interessant med disse krigerne som kom fra steppene. De dyrka helter som guder, også krasjer med vanekulturen og den soldyrkingen som var viktig for dem. For de var jordbrukere og alle jordbrukere verden over har holdt på med soldyrking, naturlig nok. I boken så prøver jeg å gjøre det enkelt, ikke for lesere i Forn Sed på noen måte, men for de som hører på podkast, og for at man skal bli mer interessert i historie. Jeg setter det på spissen og sier: det viktigste i varmeperiodene, som alltid kom før en krisetid, er at det var overskudd av mat og det var befolkningsøkning. Det folk gjør da er å rydde mer jord. Når de rydder jord så flytter de stein. Så må de plassere steinen et sted. Det mest økonomiske er å plassere steinen oppå hverandre og da får man templer og megalitter,

titusenvi over hele Europa. Da er man mye mer sårbar for klimaendringer, noe som kan forklare hvorfor soldyrkingen har vært viktig for jordbrukerne. Men da krigerne kom med sine guder, ble dette en blanding. Det er spesielt spennende dette blandingsforholdet, hvordan det har pågått gjennom kriser og gjennom tusenvis av år.

Etter hver krisetid ser jeg at språk alltid endret seg. Nye handelsmønstre fulgte, men også nye blandinger med folk. Så jeg mener at det er etter de krisene som vi snakker om nå at mytene gjennomgår en «mash-up». For man husket ikke det gamle språket sitt i samme grad og diktningen annerledes, naturlig nok. Så poesien de hadde på 600- og 700-tallet er ikke den samme som de hadde i den nordiske bronsealderen siden språket endra seg så mye. For å komme til poenget så tror jeg vi har mange steder i landet vårt hvor det har blitt holdt ritualer og seremonier,

i tusenvis av år. Tilbake i steinalderens jeger- og sankedrift har vi for eksempel mange helleristningsfelt hvor det er mye fruktbarhet med mye vulva og falloser. Tett på der jeg bor i Florø er det to sånne felt hvor det garantert har vært holdt seremonier. Jeg mistenker at noen av disse seremoni plassene som kom med soldyrkinga fortsatte som hellige steder helt opp til vikingtiden. Så har det kanskje dukket opp nye kultsteder slik som Skei-stedene. Vi har skeifelter utenfor Verdal som professor Eldar Heide er opptatt av. Kjenner du til han? Nei, dessverre. Han er professor i filolog ved UiB og har podkasten Tru og mening i gammel tid. Den har jeg hørt om. Ja, den er kjempefin. Han snakker om Skei som et stedsnavn hvor mektige ætter møttes, som var nøytralt siden det ikke var nær maktsentre. Her er det også funnet tunanlegg, som jeg snakker om i boka. Der var det ingen som bodde fast, men de hadde blant

annet hesteløp og idretter da de møttes der. Dette er et slags kultsted som dukker opp antageligvis i romertiden, og kan ha slektskap med alle de hjemvendte soldatene, og muligens kultfenomene i de gresk-romerske mysteriene. Så soldatene har tatt med seg påvirkning fra Romerriket og det er dette Dagfinn Skre snakker en del om. Det har bidratt til å utvikle det skandinaviske samfunnet i en mye mer militaristisk retning for 1800 år siden. Det er kanskje da at Nerthus og disse vognposisjonene som var så viktige, ble til Njords kult. Så jeg synes det er interessant at vi kan følge disse stedene til Tysnesene og njordnavnene som stedsnavn selv i dag. Utenfor Drammen i Øvre Eiker har vi den største konsentrasjonen av våpenfunn fra vikingtida, og der er også Hoenskatten funnet. Det er et ganske rikt område som nå holder på å bli utgravd og i vikingtiden gikk nok vannveien helt opp til dagens Hokksund. Det spesielle med det området er

at vi helt åpenbart har noen av de helligste stedene der. Det ser vi på stedsnavnene. Vi har Torshov og Odinsplassen på to høyder. Vi har Hof der hvor kirken står i dag, som selvfølgelig er på den mest sentrale plassen. Det som er mest spesielt med det området der er at det er det eneste stedet hvor vassdraget renner nordover på Sørøstlandet, altså gjennom Eikeren og opp til Hokksund, og så ned Drammensfjorden. Vi finner ikke noe Tysnes der, men derimot Gurrik som kan ha betydd Hellig eik.

Så det kan være et nyere sted enn fra bronsealderen?

Det er usikkert, for vi har Torshov, Hof og Hem der. Men kanskje det er nyere steder. Det er også interessant å sammenligne steder som Raknehaugen og Norderhov. For Raknehaugen vet vi er fra 500-tallet, mens det på Norderhov dukker gravhauger fra samme tid. Og det er også en overgang der fra Veien lenger bak i tid.

Så fra Norderhov på toppen
bak der hvor Alv Erlingsson
hadde sitt sete, hvor
Tanberghøyden er i dag der
er det gravfelt hele veien opp
mot Jevnaker til det
tettstedet som i dag heter
Haugabygd, med massevis av
gravfelt og gravminner. De
gamle der snakker ofte om at
det var mange flere
gravhauger og at alle
gårdene i Hauksbygd har
gamle økser og vikingsverd
på loftet.

*He, he. Ja, så det må ha vært
et veldig stort område der.*

Ja, det må ha vært det, i
perioder med
befolkningsøkninger også.

5. *Du trekker frem
vidomslitteratur i boka. Den
kan f. eks være lærdom etter
kriser nevnes det. Håvamål er
et eksempel på
vidomslitteratur vi er
opptatt av i Forn Sed Norge.
Tenker du det er noe i det
diktet som har vært viktig for
vikingenes fremgang i
verden?*

Absolutt! Håvamål for meg
er noe av det største som er.
Jeg tenker at det har vært
viktig i lang tid. Og jeg vil si at
det fortsetter å være viktig.
Jeg bruker fortsatt Håvamål i
å stå i kriser eller som
visdom. For meg er det
udødelig visdom.

*Har du noe favoritteksempel
fra Håvamål? Det trenger
ikke være noe konkret vers,
men ting som trekkes frem.*

Ja, personlig liker jeg alle
versene som handler om
dumme menn. De som tror
de, kan sitte mellom fjellene
sine og vite alt om verden.
De bør kanskje holde kjeft
når de sitter blant folk så
ingen skjønner hvor dumme
de er. Det er et levende
vitnesbyrd om at folk var
ganske smarte før i tida, og vi
kunne godt ha lært litt av det
i dag. Nå skal jeg holde kjeft
(Sier Sturla med glimt i øyet).

*He! he! Det er en kontrast til
f.eks. at mange tror at
vikingene drakk så voldsomt
og at de var så ville til å feste
og det her, men det er jo en*

del snakk om at de er dumme de som drikker for mye. Kanskje det ikke var så voldsomt som man tror, ikke i alle miljøer i hvert fall.

Ja, morsomt at du sier det. Jeg fikk faktisk spørsmål i går via en podkast om akkurat det der. Det var en som lurte på det. Jeg tror ikke det var slik. Det vi ser som jeg nevner i boka er at ritualer rundt drikke var kjempeviktig. Og vi ser på lovene at du ble lyst fredløst om du ikke lagde juleøl tre år på rad. Det tyder på at det var tradisjoner langt tilbake i tid. Jeg tror disse ritualene som fulgte årstidene var utrolig viktige. Men så endret dette seg i tidlig middelalder, blant annet med hanseatene som kom med renhetslovene sine, som hadde stor påvirkning på hvordan vi lagde øl. F.eks. var kvam og pors normalt å ha i ølbrygget i vikingtida. Med hanseatene kom det forbud mot det på grunn av Finnmarksposj som ble regnet for å være giftig. Det var kanskje en del giftige elementer i den drikken med

Finnmarksposj, for jeg kjenner samer i Finnmark som forteller at de har brukt det helt opp til nyere tid, men ikke fordi det er giftig. Det gir en del andre effekter. Det er et tegn på at alkoholen ikke var det viktige. Det var mer det rituelle i fokus. Jeg tror du har helt rett i det.

Så endra ting seg i dansketiden. Det er det som er et poeng for meg i nyere tid med hvordan alkoholen ble brukt. Der hvor min familie kommer fra, og der hvor din Vestlandsfamilie kommer fra, og langs hele kysten oppover så har alkohol blitt brukt av danskekongen utsendte til å få folk til å slåss mot hverandre og skape splid gjennom splitt og hersk. Der hvor min familie kommer fra på Sunnmøre så var de første som kom opp der og ble rike; det var folk som solgte brennevin. Det var opportunisten som kom fra Danmark og ble rike på brennevinssalg. Den historien ser vi langs hele

kysten. Så ble de mer etablerte familier og mange av de samme familiene sitter fortsatt og styrer mye i dag, med sine danske slektsnavn.

Var ikke det litt sånn det ble brukt mot samene?

Jo. Når jeg er oppe i Nord-Norge og holder foredrag, så har jeg møtt på samer, kystsamer og sørsamer og alle rister på hodet av disse historiene. De blir så triste, men samtidig glad over at historien har vært den samme på Sunnmøre som på Finnmark, tross alt. De kjenner det igjen. Jeg har til og med en god venn på Færøyene som har lest boka og han sa han fikk tårer i øya fordi den samme kolonipolitikken som danskene har kjørt langs kysten vår har de kjørt på Færøyene. Det er den samme historien fordi det handler om makt og kontroll.

6. *Ellers ser du på spillet Hnefatafl som en viktig metode for å lære strategi i kamp. Kan det være dette*

brettspillet som gudene skal ha spilt på Idavollen i Voluspå?

Jeg har lest at Hnefatafl som brettspill går langt tilbake i tid. Det er flere brettspill vi vet om som går helt tilbake til egypterne. Det som fascinerer meg, er hvor mye man kan lære av Hnefatafl. Det å slåss sammen med flere i strid, f.eks. det å være i mindretall mot en større fiende og at du skal få lederen for flokken din i sikkerhet er helt sentralt. Det er en gammel tradisjon hvor du har en leder som skal beskyttes til enhver tid, og det er vanære å dø etter din leder. Du ofrer gjerne livet og det er den samme tradisjonen du finner i romertiden hos disse hjemvendte skandinavene. Men vi finner dette helt tilbake i Rigveda i India. Dette er en del av den gamle krigerkulturen og er folk som vokste opp sammen og var gjennom ritualer sammen og tjente herskerens sønn. Vi ser det til og med genetisk når vi ser hvordan

patrilinære genetiske linjer overlever i forbausende stor grad fra steppene i øst og inn i Europa.

Så det er gode muligheter for at det kan være det brettspillet som er nevnt i diktet? Det er noe som går langt tilbake i tid.

Ja. Jeg har lest om 300-tallet som det tidligste, og det kan jo rime med denne militariseringen av samfunnet som man har hatt. For det er veldig mye strategi og taktikk å lære av Hnefatafl. Jeg har vært i kampsportmiljøet selv i mange år og jeg kan bare bekrefte at det er mye bra i spillet. Barn spilte det, og de spilte det på skip. Det ser man på peggene under brikkene. De kunne ha det når de seilte i vesterled. Så det er klart at det var populært. Det er virkelig bra for å lære å stå i strid som en liten flokk mot en større fiende.

7. *Du nevner klankulturen og patriarkatet hvor f.eks.*

bortgiftning av døtre var sentralt. Dette var sentralt i vikingsamfunnet og du ser dette i en sammenheng med røttene våre til

jamnakrigerne som du har tolket som æsene. Men kvinnene ser ut til å ha hatt sterkere maktposisjoner enn andre europeiske land hvis vi f. eks ser på

Osebergdronningen. Kan dette f. eks stamme fra traktbegerkulturen som du tolker som vaner?

Hvis du snakker om kvinnenens posisjon i Skandinavia så tror jeg det går lenger tilbake i tid. Jeg vet ikke hvor mye det har med kultur å gjøre. Jeg tror det har veldig mye med geografi og klima å gjøre. Fordi vi er så langt nord at vi er i en randsone og vil alltid være prisgitt godt samarbeid hvor alle bidrar. Jeg tror tillitssamfunnet vårt også kommer fra det. Vi ser det gjennom flere tidsaldre, også i middelalderen. Langs kysten så må alle bidra og ha større tillit til hverandre. Vi har også en muntlig tradisjon

som er lengre enn andre samfunn, og vi har vært til enhver tid færre mennesker. Det er klart det påvirker hierarkiet og har gitt oss en sterkere samarbeids- og delingskultur. For det har vært viktig for vår overlevelse. Det vi ser også som jeg tar opp i boka er at vi finner en utrolig sterk kjerne av kvinner som har overlevd i tusenvis av år genetisk. Det er fascinerende og er en ny kvinnehistorie som fortjener å komme frem i lyset. Den har vi ikke vært klar over før vi nå ser det gjennom DNA.

Ja. Så sannsynligvis kommer dette helt tilbake fra steinalderen?

Jeg tror det er en kontinuerlig utvikling ja. Det kommer av at vi bor i en randzone og skal fortsette å overleve gjennom krisetider og i bedre tider. Vi ser det på vanene, for eksempel. Først så var de jordbrukere som kom nordover og blanda seg med jegere og sankere lenger sør i Europa. Men her

har de blanda seg i mye større grad. Og så har også krigerne blandet seg i mye større grad her enn andre steder. Så det er denne «marsh open» som jeg tror er veldig geografisk forutbestemt. Det er slik det må bli som en kontrast til Sør-Europa hvor man kan ha mye større befolkningskonsentrasjoner og mye mer hierarki.

8. *Borre med Borrehaugene blir trukket frem som et viktig maktsenter pga. forbindelsen med Tyrifjorden. Det er et vakkert sted hvor det også i dag er populært å ha ritualer som blot. Er det et sted som burde undersøkes mer arkeologisk?*

Ja, ikke minst i Borrevannet. Borrevannet er fascinerende. Det er ferskvann nærme sjøen. Det renner ut vest for Horten og det har antakeligvis vært lenger mot kirken på Borre. De var veldig opptatt av prosesjoner i tidlig vikingtid, men også tidligere i jernalderen. Så vidt jeg har skjønnet så har de nå funnet

spor etter en havn i tilknytning til gravhaugene. Da Harald Klakk kom til Vestfold på starten av 800-tallet for å slå ned et opprør hos Vestfoldkongene så har han lagt til der. Det har da vært majestetisk å se disse gravhaugene som omkranser havna. Nå tenker jeg ikke på bronsealderrøysene som ligger bak altså, men på de store gravhaugene. Da har de sannsynligvis vært sett i posisjon derfra, fra havna gjennom to av gravhaugene opptil det langhusene, ett av dem var visst opp til 90 meters, men også videre opp til det høyeste punktet hvor kirken er i dag. Og det er naturlig å se for seg at det er spesielt kort ned til Borrevannet derfra. Det er mye som er undersøkt på gravhaugsiden i Borre, men i Borrevannet er det veldig lite som er undersøkt.

Forskerne er veldig opptatt av denne overgangen som Eldar Heide snakker om, mellom det transcendentale eller hamskiftet. Ofte så er det vann i tilknytning til det.

Da han tok doktorgraden sin, undersøkte han Værnes kirke. Siden vannstanden var høyere så var kirke på en øy. Mange av Tysnesene var også i grenseskillet mellom vann og land, eller at offerstedene var i tilknytning til myr eller vann. Så vann har vært spesielt viktig. Det har også vært pekt på at mange av gravhaugene hvor det ble holdt ritualer og seremonier har hatt vanngrav rundt. Jeg synes derfor at Borrevannet er spennende. Muligheten for at det kan ha vært noe spesielt i forbindelse med vann der. Det er spennende å tenke på.

Ja, for ellers er offer i vann mest kjent fra Danmark.

Du kan få en ting til om Borre. Det skal jeg snakke om på foredraget som jeg skal holde på Borrekaupangen nå. Nykirke ligger ikke langt unna Borre kirke, og har hatt navnet Nykirke i mange hundre år. Den anses for å være samtidig med Borre kirke. Den ligger på 60

meters høyde mens Borre kirke ligger på 30 meters høyde. Hvis man ser på solfenomener der så er det en rett linje fra der hvor sola står opp på vintersolverv og til den treffer der hvor det var drager på gudehusene. Man forventer at det var drager også på de hedenske gudehusene. På samme tid treffer sola Nykirke som ligger da 30 meter høyere opp i linja på andre siden. Det er fascinerende og kan være et tegn på solfenomen.

Kanskje det har vært kult der helt tilbake til bronsealderen.

Det kan godt være. Jeg kan faktisk vise deg noe av dette her nå (Sturla tar frem nettbrettet sitt). Nå har vi et kart her, over Borre. Jeg har tatt opp 20. juni her. Jeg har tatt opp høstjevndøgn her, hvor solen skinner både på Værne kloster og Borre kirke ved soloppgang. Og når solen går ned på sommersolverv så skinner solen rett på begge kirkene, Borre og Nykirke. Det som er bemerkelsesverdig da er at

det på vintersolverv og også på sommersolverv er sol som treffer begge kirkene. Og på sommersolverv så går solen ned her og treffer begge kirkene.

Spennende.

Det er nye tanker å se på. Det at de gamle gudehusene kan ha hatt noe med soldyrking å gjøre i tidligere tider. Det har bare forsvunnet litt fra skriftlige kilder. Ja, men vi kan se det på der hvor kirkene ble plassert. Det er det som er så spennende her. Det samme gjelder faktisk med Hof kirke og Vassås kirke 180 grader sørover. Og ser du hva det heter imellom der (Sturla peker på et lite berg)? Solberg, akkurat der. Det er litt høyere der, men fortsatt klar sikt mellom kirkene. Det er også artig, for det er enda et gammelt navn. Det er sikkert fint å bo der. Det er det og det kan selvfølgelig være naturlig at det heter Solberg der. Jeg ønsker å gi folk nye perspektiver på historien. Alle er fokusert på

de gravhaugene på Borre, for eksempel, men går det å tenke større? Hva med soldyrking, bronsealder og jernalder i sammenheng? Det er jeg opptatt av.

Ja, det er veldig spennende. Det tar vi med oss.

9. *Det blir skrevet litt om Lotte Hedeagers hypotese om at odinsskikkelsen stammer fra Attila. Men wotanskikkelsen er som krigsgud med tilknytning til spydet sett på som en forløper eller parallell av eldre karakter. Svekker ikke det den hypotesen en del?*

Jo, jeg er helt enig. Jeg er litt kritisk til Lotte Hedeagers teori. Men den har noen interessante momenter. Jeg er helt enig det du sier, og det må være utgangspunktet. Jeg skjønner heller ikke hvorfor hunerne skal ha etablert seg i Sør-Sverige på slutten av 400-tallet når det i utgangspunktet var ganske fullt der. Det henger ikke på greip. Det vi vet er at goterne

og gepiderne blandet seg ganske mye med hunerne. Så mye at goterne til og med kopierte den skikken med å binde hodene på babyene for å få mer elongerte hoder. Så det har vært mye blanding blant kringgoterne i det området der nede. Også vet vi også at den yngste sønnen, favorittsønnen, Ernak til Attila levde lengst og forsvinner ut av historien på samme tid på 10 500-tallet som slaverne kommer ned dit og har en ganske voldsom fremferd. Det blir mye problemer og nå snakker jeg om ved utløpet av Donau. Der slo Ernak seg ned med sitt folk. Det er mulig at han har migrert nordover, men antakeligvis ikke til Sør-Sverige. Jeg tror heller han dro dit hvor folk snakket det språket som de selv snakket, som var et finsk-ugrisk språk. Da har vi karelerne, estlenderne, finnene og andre, og vi har det som ble samisk lenger nord. Så jeg tenker at det er mer sannsynlig at de dro lenger nord.

Men kan det tenkes f.eks. at Attila har inspirert odinsskikkelsen noe? Kan det ha gitt påvirkning på karakteren, hvordan han er?

Jeg tror det. Jeg synes Lotte er ganske modig, for å bruke et diplomatisk ord, når hun snakker såpass sterkt om dette. Men det har vært hennes kjepphest i mange år, og nå er hun blitt eldre og har kanskje litt dårlig tid, virker det som. Det gjelder også mannen hennes, Kristian Kristiansen. Det er nok derfor de har vært så vokale om denne teorien. Så får folk heller motbevise dem da. Men wotanskikkelsen er gammel. Bare ta navnene til Odin f.eks. Opprinnelsen til Wotan er jo en som kan se inn i fremtiden, en profet, en bard, og en poet. Så det er svært spennende å se på at til og med odinnavnet er mye eldre. Jeg lurer på om det som kommer ut av dette interessante bidraget fra Lotte Hedeager, som mange dansker nå forfekter, det er påvirkning. Det er spesielt med dette runefunnet i fjor

og hvordan dette ble formidlet i mediene som det første beviset på Odin, men først da på 400-tallet. Det var nok påvirkning fordi goterne, gepiderne og også markomannerne hadde en del med hunerne å gjøre. Og det var også på grunn av slike beretninger som vi ser i de gamle norrøne mytene.

Det som har kommet inn i Eddadiktningen f.eks? Det at Atle der er Attila?

Ja, det var det som var poenget mitt. Og Attila er et gotisk navn og vi vet det var sammenblanding hos dem. De giftet seg strategisk, så det kan også ha vært en påvirkning. Spørsmålet er hvor mye påvirkning det var. Men jeg vet ikke om det betyr at Lotte har rett. Det tenker jeg at vi må la henge litt til.

- 10. Du har opplevd at det kan være upopulært å skrive positivt om vikinger og vikingtiden. Det ser ut til å ha sammenheng med nazistenes misbruk av deres symboler.*

Men det kan se ut som det er populært å skrive veldig storartet om romerne, selv om romerske symboler slik som romersk hilsen (nå kalt hitlerhilsen) og ørnen også ble misbrukt og var sentrale under nazismen. Har du litt samme erfaring rundt det? At romerne blir veldig glorifisert og ofte på bekostning av germansk kultur?

Det er ganske interessant å sammenligne romertiden og vikingene på den måten der. Jeg tror dette har vært styrt veldig mye fra Europa og en fascinasjon for det store EU, Frankerriket eller det tysk-romerske keiserriket. Romertiden inspirerte helt klart de tyskromerske keiserne og det har formet tanken som ble formet i middelalderen, da mørketiden eller «the dark ages of Europe» ble formulert, på den tiden da lombardene faktisk styrte ganske bra i Italia. Så det er pussig at det skal være en mørketid da, men jeg skjønner behovet i

renessansen og Italia for å fremheve romertiden som det viktige. Også har vi blitt litt preget av nazistene. Jeg har opplevd en del lignende og jeg synes det er veldig absurd. Altså tenk om nazistene hadde hatt rett og vi hadde funnet det i DNA. Men det vi tvert imot finner ut er at de hadde feil.

Nå tenker du på blondt hår og blå øyne og at Jamnakulturen skulle hatt dette?

Nei. Det jeg tenker på er at det var ikke én arisk rase. Det var ikke det. Det har vært mye blanding i flere perioder, ikke minst på grunn av alle disse krisetidene. Det er jo direkte motsatt egentlig av det nazistene har hevdet da de dyrket det nordiske. Og derfor har jeg tenkt at det bare er positivt å snakke positivt om vikingtiden. Men allikevel ble det motstand. Da er det en arkeolog da som har vært fremst i å skulle ta meg. For han ringte rundt i kulissene og prøvde å få samarbeidspartnerne mine

til å kutte kontakten med meg. Men han har heldigvis slutta med, tror jeg. Jeg snakke med han og var høflig og spurte: «Hva det er du har som er så imot meg?» Dette er svaret ordrett: Han får assosiasjoner til nazisme når jeg snakker om vikingtiden som en fin og flott tid, og jobber med DNA og skjeletter. De tre tingene sammen gir altså han assosiasjoner til nazisme.

Ja, det er ganske drøyt.

Jeg synes det. Også når jeg sier: «Alt det jeg finner av DNA-bevis som alle da har funnet det siste året er jo bare med på å bevise det motsatte.» Da går han i lås og vet ikke hva han skal si, men holder fortsatt fast på sine feilaktige forestillinger.

Ja, det er ganske spesielt.

Det er kanskje et kollektivt tabu som særlig da akademikere i Norden sitter fast i. Det er en stereotypisk forestilling om at vikingene var så forferdelige, men det

er jo bare munkenes beretninger som de har tatt bokstavelig. Det er lov å se det i en større sammenheng og bruke mer nyanser tenker jeg, og tenke litt.

Ja. Da har jeg kommet til siste spørsmål.

11. *Kan du tenke deg å skrive flere bøker, f.eks. om temaet norrøn religion?*

Ja, absolutt. Denne boka har gitt mye mersmak. Den kom på 41. plass over totalt solgte bøker innenfor ikke-fiksjon i Norge i 2023. Og vi ga ut boken i midten av oktober. Jeg har fått så utrolig mange gode tilbakemeldinger på boka, og det betyr mye, også fra mange akademikere. De sju som har kritisert meg er i et lite mindretall. Og ikke minst har vi en del spekulasjoner og hypoteser i boka, og vi våger å tenke høyt, men etter at boka gikk i trykken i september så har det kommet nye store DNA-studier som har bevist mange av hypotesene. Det er gledelig.

Ja, det er fantastisk.

Ja, det er kjempemorsomt egentlig. F.eks. har vi hypotesen om æsene og vanene som folkegrupper; det har kommet en «preprint» nå nylig i april som stemmer med dette. Og jeg vil si at det ikke er noen tvil om det nå. Det samme når det gjelder det at de germanske folkegruppene har sin opprinnelse i Skandinavia, som vi snakker om i boka. Nå kan vi si det helt klart med DNA-bevis. Så det har gitt mersmak og jeg jobber nå med oppfølgerboka som jeg skriver sammen med historikeren Kim Jarðar. Vi har fortsatt den dialogformen, men nå kan vi diskutere mer. Vi kan tenke høyt på en mer spennende måte, siden boken skal handle om vikingtida som vi begge liker godt. Og jeg har to andre bokprosjekter som jeg ønsker å realisere etterpå.

Vil du fortelle litt om det?

Jeg lurer litt på om den ene av de to skal handle litt om sjamanisme og gammel visdom.

Ja, det er jo midt i blinken for oss.

Ja, jeg tenkte å nevne det. Men det er ikke før til neste år.

Ja, da venter vi i spenning. Da sier jeg takk for intervjuet! Kjempefint at du kunne stille opp.

Tusen takk! Det er hyggelig å bidra til Forn Sed og leserne av Ni Heimer.

(Sturla under Foredrag. Foto: Tare Reklev Øverbø)

T-skjorter

Den grønne har kun trykk foran, den sorte har trykk foran og bak (bilde 2 og 3)

Størrelser tilgjengelig: M-XXL og damefasong M

Bestilles ved å sende mail til:

styret@forn-sed.no

120,- + porto stk

Porto utregnes ved bestilling

Totalbeløp settes inn på
kontonummer:
5079.06.03653

Kjære medlem!

Forn Sed Norge ønsker seg flere aktive medlemmer. Det er mange måter å være aktiv på. Aller hyggeligst er det kanskje å være på blot. Av og til når vi snakker med folk, så sier de at de ikke tør fordi de aldri har gjort det før – blotet med en gruppe. Så til alle dere med slike tanker, vi er vant med nye. Vi snakker gjerne om hvordan vi holder blot, både i forkant av blotet, eller om du møter opp litt før på blotet. Alle har vi vært nye en gang. Vi ønsker å gjøre terskelen for å være

med så lav som mulig. Og kanskje vil du være vertskap for et blot selv! Det betyr ikke at du må holde seremonien selv, om du ikke vil. Alt du som vertskap trenger å gjøre er å finne et passende sted å holde det, og å finne på noe å spise. Forn Sed Norge dekker kostnadene etter avtale. Årsmøtet er også et viktig møte å delta på. Det er her du som medlem best kan være med på å forme fremtiden til Forn Sed. Husk også å oppdatere oss på bosteds- og epostadressen din. Da får du invitasjoner til blot, viktige beskjeder, og ikke minst Ni Heimer!

Referat fra årsmøte i

Forn Sed Norge

17/02/24

1. **Innkalling til dagsorden, opprop og oppsummering av de som har stemmerett.**

Godkjent. 8 deltakere.

Magnus frem til sak 8.

2. **Valg av referent og to personer til å signere referatet.**

Ingvild og Ivar signerer.

Referent: Geir Magne.

3. **Valg av møteleder**

Møteleder: Skade.

4. **Kort oppsummering av foreningens tilstand.**

Årsmelding ved Skade.

Årsmelding gjennomgått.

Ingen kommentarer til årsmeldingen.

Gjennomgått poster til innrapportering til statsforvalter for støtte.

Digital årsmelding. Tilført at

Forn Sed har eiendom på

skjema. Sone ble med på

årsmøtet.

5. **Økonomi, fjorårets regnskap 2023 og dagens situasjon og budsjett 2024 ved Ravn.**

- **Votering over rammer for vedlikehold og utbedring av eiendom.**

- **Ny edsring.**

- **Økonomisk dekking av historisk tøy til vigsler.**

- **Innkommne forslag:**

Nytt medlemssystem.

Økning av honorar.

Gjennomgang av regnskapet og balanse for 2023. Ingen bemerkninger til regnskapet 2023.

Gjennomgang av budsjettet for 2024.

- Ny edsring, budsjett 20 000 kr godkjent.

- Historisk tøy til vigsler 15 000 kr x 2. Voteres over et budsjett på 15 000 kr pr.

vigsler med forutsetning at de er vigsler i 3 år, for at alt unntatt smykker/belter tilfaller vigsler etter

perioden. Innkjøp må skje i samarbeid med styret.

Godkjent.

- I en utprøvningsperiode prøver vi ut digitalt

medlemssystemet Hypersys

med navn, e-post, adresse etter godkjenning fra medlemmet. Godkjent.
- Økning av honorar.
Honorar dobles, unntatt forstander som tredobles til 15 000 kr. For webansvarlig blir honorar behovsprøvd fra 3000 kr til 6000 kr. Aktivitet vurderes av styret. Godkjent.
Dobling av honorar (ritualer). Ved overnatting blir det dobling av grunnhonorar. Godkjent.
Vedlikehold og utbedring av eiendom. Budsjettet økes til 30 000 kr. Godkjent.

6. Godkjennelse av årsmelding og årsregnskapet for 2023 og budsjettet for 2024.

Godkjent.

7. Flyttes til punkt 8.

8. Flyttes til punkt 7.

(7.)

Valg av leder, sekretær, styremedlem, og varasekretær.

Oppsummering av styrets sammensetning.

Laura foreslås til leder.

Enstemmig vedtatt.

Geir Magne foreslås til sekretær.

Enstemmig vedtatt.

Ivar foreslås til styremedlem.

Enstemmig vedtatt.

Skade foreslås til styremedlem (1 år).

Enstemmig vedtatt.

Sone foreslås til varasekretær. En blank (stemme). Vedtatt.

Ingvild foreslås til Vara (1 år).

Enstemmig vedtatt.

Ravn foreslås til utenlandskontakt (1 år).

Enstemmig vedtatt.

Skade foreslås til webansvarlig (1 år).

Enstemmig vedtatt.

(8.) Sak om dobbeltmedlemskap.

1. Den som er for å utsette saken til det er reelt.

Forslaget forfalt.

2. Saken stemmes over som en dobbeltmedlemssak. 6 for 1 mot.

(Dobbeltmedlemskap godtas ikke i Forn Sed)

9. Valg av vigsler. Forslag: Et av vigselsvervene følger forstander, Skade fortsetter som andre vigsler.

Vigselsvervet skal følge forstanderrollen. § 8
Forstander skal ikke inneha andre verv innad i foreningen. Endres til Forstander skal ikke inneha andre verv innad i foreningen, unntatt vigsel. Godkjent av alle.
Valg om Skade fortsetter som vigsler. Godkjent.

10. Innkome forslag.

Votert under budsjett.

11. Eventuelt.

Drøfting rundt arkitekt for bruk på omregulering.

Årshjul/Blot

April 13.04. Nes/Indre Østfold. Skade.
Juli 13.07. Nordfjoreid.
Geir Magne.
Oktober 12.10. Styret/Ingvild.
Januar 18.01. Bærum. Ivar.
Årsmøte lørdag 15.02.
Lillestrøm Kulturhus.

Budsjett 2024

Poster:

Web: 4000,-

Ni Heimer: 17000,-

Årsmøte og styremøte: 12 000,-

Representasjon reise: 15 000,-

Utstyr 10 000,-

Blot og seremonier: 30 000,-

Sosiale treff: 5000,-

Kriseveiledning: 15 000,-

Medlemssystem: 8000,-

Styrehonorar: 21 000,-

Administrative utgifter: 10 000,-

Økonomi: 20 000,-

Eiendom: 200 000,-

Eiendomssparing: 44 000,-

Gebyr: 700,-

Sum driftsutgifter: 411 700,-

Forventede inntekter

Mottatt tilskudd: 200 000

Støttemedlemmer: 800,-

Egenandel seremonier: 1000,-

Sum inntekter: 201 800,-

Årsmelding for Forn Sed Norge 2023

- TorrebLOT avholdt 21. januar,
Bærum.

- Årsmøtet avholdt 18. februar,
Lillestrøm.

- Vårblot avholdt 15. april, Indre
Østfold.

- Sommerblot avholdt 15. juli,
Hadeland.

- Vigsel 22. juli, Trøndelag.

- Styremøte 4. oktober, digitalt.

- Høstblotet ble avlyst.

- Vigsel 28. oktober, Alta

- Foredrag holdt for VGS, Fredrikstad

- En utgave av medlemsbladet Ni
Heimer er utgitt

- Det er solgt 1 t-skjorte

-Forn Sed Norge hadde 145
tillskuddsberettigede
medlemmer av 157
registrerte ved inngangen til
2023.

- I 2023 ble det registrert 11
innmeldinger mot 4
utmeldinger.

- I 2022 ga vi bud på en eiendom som
ble akseptert til 200 000 kr.
Vi har fullført dette kjøpet i
2023.

Årsrapport 2024

**Skriv kort om aktivitetene og
arbeidet som samfunnet driver og
om de tilbudene som samfunnet har.**

Religiøs aktivitet: Blot, vigsel,
knesetting, ungdomsrituale (ikke
utført 2023), gravferd (ikke utført
2023). Temamøter: tolkning av
tekster tilknyttet religionen (ikke
utført 2023) Kriseveiledning:
Mellommenneskelig samtaler (ikke-
terapeutisk) for personer som trenger
å snakke med noen, kontaktperson
for mennesker i fengsel,
kontaktperson for samtaler om og

utførelse av gravferd. Sosial aktivitet:
Treff (ikke utført 2023).

**Driver samfunnet med annet arbeid?
Det kan være sosialt arbeid,
kulturelle og/eller kommersielle
aktiviteter. Hvis ja redegjør
nærmere.**

Salg av t-skjorter (1)

**Har samfunnet egne aktiviteter for
barn og unge, som trosopplæring,
annen undervisning eller lignende?
Hvis ja, gi en kort beskrivelse av
innholdet, omfanget og formen på
opplæringen.**

Ungdomsrituale: I forkant av
ungdomsrituale gis samtaler om tro
og menneskerettigheter, 1-3 samtaler
etter behov. Her gjennomgås det
hvilke kilder vi har til vår tro, hvilke
verdier vi som trossamfunn har, og
FN's menneskerettigheter.

**Redegjør for tilstanden når det
gjelder kjønnslikestilling i tros- eller
livssynssamfunnet, blant annet skal
dere opplyse om hvor mange menn
og hvor mange kvinner som sitter i
samfunnets styrende organer.**

Forn Sed Norge er likestilt. Styret per
2023 besto av 3 kvinner og 2 menn,
samt vara (1 mann).

**Redegjør for tiltak som tros- eller
livssynssamfunnet har iverksatt eller
planlegger å iverksette for å fremme
kjønnslikestilling i tros- eller
livssynssamfunnet.**

Ingen tiltak. Kjønnslikestillingen er
allerede oppnådd.

**Har eller praktiserer tros- eller
livssynssamfunnet begrensninger når
det gjelder tilgang til egne
aktiviteter, styrende organer, verv
eller stillinger som har sammenheng
med ett eller flere
diskrimineringsgrunnlag i
likestillings- og diskrimineringsloven?**

Ja.

**Redegjør for eventuelle
begrensninger tros- eller
livssynssamfunnet har eller
praktiserer når det gjelder tilgang til
aktiviteter, styrende organer, verv
eller stillinger i tros- eller
livssynssamfunnet, som har
sammenheng med ett eller flere
diskrimineringsgrunnlag i
likestillings- og diskrimineringsloven
§ 6.**

Noen blot vil ikke kunne tilrettelegges
for funksjonsnedsatte grunnet
lokalitet. Personer med
funksjonsnedsetting får da tilbud om
alternativt blot så langt det er mulig.

Har tros- eller livssynssamfunnet segregerte tilbud?

Nei.

Redegjør for eventuelle segregerte tilbud.

Ingen segregerte tilbud.

Hva har tilskuddet fra staten blitt brukt til? Hvordan er utgiftene i regnskapet knyttet til de religiøse eller livssynsmessige aktivitetene som tros- eller livssynssamfunnet driver? Redegjør nærmere.

Tilskudd brukes til å dekke utgifter til blot og livsfaseseremonier, styremøter og årsmøte, administrativ drift, utsending av medlemsmagasin som opplyser om trossamfunnets aktivitet og gir aktuelle artikler for medlemmene, samt eiendomssparing. Eiendommene skal brukes til forsamlinger i trossamfunnet, og være tilrettelagt for funksjonsnedsettelse. I tillegg er det budsjettert for representasjon til samarbeidsorganisasjoner.

Antall medlemmer per 1. januar i år:

164

Totalt antall vigsler i fjor:

2

Mottok tros- eller livssynssamfunnet i fjor til sammen 50 000 kroner eller mer i bidrag fra én eller flere givere i ett annet land enn Norge?

Nei.

Kontaktinformasjon:

Styret: styret@forn-sed.no

Forstander: Laura

hovding@forn-sed.no

Utenlandskontakt: Heiko

hav.fsno@gmail.com

Kasserer: Ravn

kasserer@forn-sed.no

Ni Heimer: Ivar

niheimer@forn-sed.no

Vi trenger deg!

Ni Heimer trenger artikler for å bli publisert, og de artiklene blir i all hovedsak skrevet av våre medlemmer. Har du drevet med glima? Har du hatt en spesiell blotsopplevelse? Skriver du dikt, eller maler du? Har du noen spesielle interesser innenfor vårt interessefelt? Har du lest noe spennende om guder og vetter, og ønsker å fordype deg i det? Å skrive en artikkel er en spennende og annerledes måte å studere et tema på, og du kan glede andre ved å dele det du kom frem til etterpå. Vi vil høre fra deg!

Ønsker du å være anonym, så lover vi diskresjon.

Kontakt Ni Heimer på:

niheimer@forn-sed.no

religion. Øvrige hobbyer er lesing og friluftsliv, samt en bred rekke med rollespill. Har vært aktiv i Forn Sed Norge i mange år med flere verv.

Ivar Lindtvedt Hille

Er en engasjert åsatroer som er glad i familielivet med kone og barn. Han har mastergrad i viking- og middelalderkultur fra Universitetet i Oslo, og jobber til daglig med arkiv. Ivars hovedinteresser er norrøn tro, historie, naturvern, trening og film. Han har vært leder fra 2011 til 2020 og deretter styremedlem og redaktør.

Ravn Villtokt

Liker friluftsliv, jakt og gaming på fritiden.

Audun Mehl

Er musiker og filmentusiast bosatt i Oslo. Jobber til daglig i Gravplassetaten og er designert brøler i metallbandet Forcefed Horsehead.

Bidragstere

Heiko Villtokt

Er hobbykribent med en forkjærlighet for historie og norrøn

Aktivitetssider

Ordsøk:

Finner du alle ordene?

Åe Karl Ås Snør Skjold Kjefse Heimdal

Eikepluggen Jarl Runer Mor Spyd Pil

Gjeiter Lin Silke Bonde Sodd Svanne

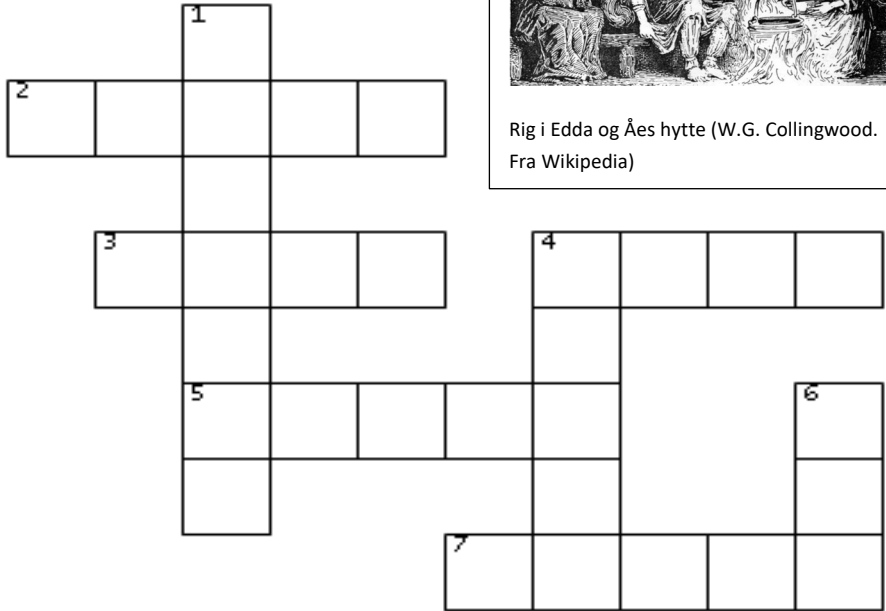
Måg Rig Træl

Ifølge Rigs-tula:

1. Hvilken gud kaller seg Rig?
2. Hva het det første paret Rig besøkte?
3. Hva heter det andre paret Rig besøkte?
4. Hva heter det tredje paret Rig besøkte?
5. Hva heter de tre ættene?
6. Hvilken sønn av Mor og Far forteller diktet om videre?
7. Hva lærer han av Rig?

S V C S E W I G Q Å F L O H N
 V C F V S A J T U S R F Æ E N
 A N U M Z K R H Å E L U G R V
 N M Å W L I P I D W L G N W T
 N G R N D L O J K S U N B E W
 E Z S T K E H Y D L F I U C R
 Q S Z P K G I R P V D L A S T
 G E F L Z U Y E S Y Y Z K P M
 N H I E J N K L R B O N D E V
 W S C V J I O A D E C D D C A
 K L M F E K O D P R T D Y Q M
 O A O S S G U M C O Q I Y U S
 S C R P O Q E I V F E N E N N
 B Z Y L W D A E J A R L Ò J X
 P D J B U B D H X O F R T S G

Kryssord:

Rig i Edda og Åes hytte (W.G. Collingwood. Fra Wikipedia)

Bruk hintene til å løse kryssordet:

Vannrett:

- 2. Eddas sønn
- 3. Aves kone
- 4. Jarls eldste sønn
- 5. Antall gårder jarl eide
- 7. Ernas far

Loddrett:

- 1. Rig
- 4. Navn på en ætt
- 6. Netter Rig ble hos hvert par

Kryssord
Vannrett:
2. Trell
3. Arma
4. Burr
5. Atten
7. Hørse
Loddrett:
1. Heimdal
2. Bonde

1. Heimdal
2. Åe og Edda (Oldemar og Oldemor)
3. Ave og Arma (Bestefar og Bestemor)
4. Mor og Far
5. Trell, bonde og jarl
6. Jarl
7. Runer
8. Erna
9. Kråke

Fasit i følge...

ISSN. 1501-3138

FORM SED NORGE

POSTBOKS 8851

ST. OLAVS Plass,

0028 OSLO, NORGE